

פרשת לך לך תשפ"ג

גליון צ"ג

"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" - תנתק מהשפעתה הרעה של החברה

והוא מה שהכתוב אומר: (משלי יג כ) הלך הולך את חכמים וְיָחֵם וְרָעָה כְּסִילִים יְרוּעֵי רָעָה מְלֻשׁוֹן לְהַתְרוּעֵעַ, לְהַתְחַבֵּר, לְהִיטוֹת רַע, אָדָם שֶׁמְתַרְוֵעַ עִם כְּסִילִים וְנִמְצָא בְּחִבְרָתָם נִגְרָם מִכֶּךָ שֶׁלְבָסוֹף הוּא עֲצָמו הוֹפֵךְ לְהִיטוֹת רַע. וּבִאֲמַת שֶׁבַעפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שָׁאֵדָם שׁוֹמֵעַ דְּבָרֵי הַבַּל וְרוֹעוּת רוּחַ, הוּא מוֹאֵס בְּזֶה, בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה הוּא כֹבֵר אִינוּ מוֹאֵס, בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית הוּא כֹבֵר מְבִין, וּבַפַּעַם הָרְבִיעִית הוּא כֹבֵר וְרוֹדֵף אַחֲרָי זֶה. לִכֵּן צָרִיךְ לְדַעַת לְהִתְרַחֵק מֵאֵד מִכָּל מִשְׁהוֹ שֶׁל חֲבֵרָה רַעָה. פִּי הֵנָּה אֲנִיחָנו רֹאִים פַּעֲמִים רַבּוֹת אֲפִילוֹ אַחֲרֵי שֶׁנִּתְאַמַּת אֲצֵל הָאָדָם חוֹבֵת הָעֵבֹדָה וְהַזְהִירוֹת בָּהּ, נִתְאַמַּת, כְּמוֹ שֶׁמְבֹאֵר בְּתַחֲלִיל פֶּרֶק א', שֶׁלֹּא רַק

כתב ב'מסילת ישרים' (עם ביאור 'חובת האדם' מה'משגיח' הגה"צ ר' דן סגל שליט"א). נאמר לאברהם אבינו (בראשית יב, א): 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך'. ומביאים בשם הזוהר שהקב"ה אומר כן לכל נשמה, שאם אתה רוצה להגיע לטובתך ולהנאתך ולעצם המציאות שלך, דבר ראשון עליך להתרחק מהשפעות זרות. הארץ משפיעה, המולדת משפיעה ובית אב משפיע. ננסה בעל גבי כמה צנועה זו, להביא מדברי המסילת ישרים עם ביאורו של ר' דן שליט"א, בהשפעה העצומה של החברה, והצורך להתנתק ממנה...

אתה טועה! הכירה לא דולקת!

איתא במדרש בפרשתן (בר"ר לט א), 'רבי יצחק פתח (פרשה זו), משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת, אמר, תאמר שהבירה הזאת בלא מנהיג (פירושו, שאין לבירה בעה"ב שישמור להצילה מלהבה), הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה. כך, לפי שהיה אברהם אבינו אומר (לאחר המבול ודור ההפלה) תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר אני הוא בעל העולם, ע"כ. שואל הגה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א (באר הפרשה) לך לך תשפ"ג) ולכאורה לא נתברר מה תשובה יש - כי 'אני הוא בעל הבירה', אדרבה יקשה ביותר - אם הוא רואה הכל מדוע אינו מכבה את הדליקה, כיצד יתכן שבעליו של הבירה יניחו לבירה שתדלק ותהא נתונה למאכולת אש מבלי שינקפו אצבע להצילה מלהבה? אך האמת, דקושיא מעיקרא ליתא, כי כוונת בעה"ב הייתה לומר, 'טעות בידך' כי רק בעיניך נראה כדליקה המזיקה, אך האמת שאני הוא 'בעל הבירה' ובל הנעשה כאן על ידי נעשה, בחשבון מדוקדק לפרטי פרטים לטובת הבירה ויושביה, ובאמת גם 'האש' היא לטובה'. ולא הפקרתי את ביתי, אלא הנני עומד ומשגיח על כל הנעשה בהאי ביתא שיהיה אך ורק לטובה ולברכה.

ויתברר ביותר על פי מעשה שהיה ביהודי שהיה מהלך ברחובה של עיר בבכי ברק, והנה רואה הוא עשן העולה ומיתמר מבית כלשהו, הרואה לא התממה, אלא תיכף הזמין 'מכבי אש', הללו פרצו לבית וראו שאין כאן אש כלל, כי אם עשן היוצא ממכשיר החימום אשר בבית הנקרא 'יוניקורס' (הנעשה לחם את המים שבבית), ועזבו את הבית, לאחר כמה ימים דרשו מבעל הבית שישלם להם שכר טרחהם בכך תשע מאות שקלים טבין ותקילין. מכיוון שכן, הזמין בעל הבית את היהודי שקרא למכבי האש ל'דין תורה' אצל בעל ה'שפיט לווין' זצ"ל, בטענתו אף שראית 'עשן' עולה מהבית היה עליך לדעת שעדיין אין זה הוכחה שה'אש' בוערת, כי מאחר ואינך בקי בכלי הטכנולוגיה, היה עליך לברר תחילה האם צריך להציק את מכבי האש...

ובזה יתבאר דברי המדרש, שאברהם ראה בירה דולקת, אמר לו הקב"ה אין כאן דליקה כלל... אלא רק נדמה לך שהיא דולקת מאחר שאינך מבין בהנהגת העולם...

וְלִי נִרְאָה שֶׁשׁ עוֹד צָד לְפִטְרוֹ אֶת הַמִּזְמִין מִפְּנֵי תִיקוֹן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂוֹאֵל לְהַצִּיל יְכוֹל לְחַזְרוֹ בְּשֶׁבֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְנָעוּ מִלְלַת לְהַצִּיל, גַּם כֵּן יֵשׁ מְקוֹם לְפִטְרוֹ גְּרָמָא זֶה כִּי הִיָּתָה כּוֹנְנָה לְהַצִּיל וְצ"ע...

אמנם, כך גם להיפך, רשע גמור שימצא בכל עת בסביבת צדיקים, סופו שזה ישפיע עליו והוא יהפך להיות צדיק. חברת צדיקים זו חברה שטוב להיות בקרבה, כמו שאמרו במשנה (אבות א, ד): 'יהי ביתך בית ועד לחכמים והוי מתאבק בעפר רגליהם'. לכן אדם שרוצה להיות מתמיד - שיתחבר לחברה של מתמידים וכך הוא יהיה מתמיד. ואם רוצה להתפלל טוב - שיתחבר לחברה שמתפללים טוב, וכך גם הוא יתפלל טוב. ובאמת כל אחד יודע בנפשו שכאשר הוא מתפלל במקום שמתפללים כוונה וביראה, גם הוא מתפלל יותר טוב. מדוע? מפני שהחברה משפיעה. האדם משתדל תמיד להידמות לסביבתו, ומכל מה שהוא רואה סביבו - הוא מושפע. גם ילד מתחנך כך, על ידי כח החיקוי. הוא רואה מה הגדולים עושים ומנסה לחקות אותם. נמצא שהכח הזה טבוע באדם מעת היולדו. זה הכח שיש לרבים להשפיע על סביבתם, ובפרט בכלל ישראל שהם אחד. חברה רעה היא אחד ממפסידי מדת הזהירות, והיינו, **חברת הטיפשים והחוטאים**, לכאורה אדם יכול לחשוב מאימתי הוא פוגש 'חברת טיפשים', אם כן כמה מיידי דברי המסילת ישרים שיש להתרחק מחברה זו? אלא ביאור הדבר הוא 'שטיפש' זה היפך השכל, היפך האמת. וא"כ 'חברת הטיפשים והחוטאים' זה דבר אחד, כי החוטאים הם הם הטיפשים עליהם מזהיר המסילת ישרים שלא להתחבר עמהם.

והיינו, שגם אם אדם עדיין לא הושפע מן החברה הרעה לגמרי, ולא נהפך להיות רשע כמותם, מכל מקום משפיעה עליו החברה שיהיה גם הוא מברר ומתנהג כמותם, ואף שהוא עדיין צדיק, מכל מקום כבר ניכרת עליו השפעת החברה הרעה בסגנון דיבורו והתנהגותו. ועוד תשפיע עליו החברה הרעה שלבסוף יתהפך בכל מהותו ודרגתו, ויהיה רשע כמו החברה בה הוא נמצא. ואפילו אם הוא צדיק גמור, סופו שיהפך להיות רשע בהשפעת החברה. וכן כתב בספר החינוך (מצוה טז): וזה לשונו: 'ואל יבטיחך יצרן לומר, אחרי היות לבי שלם ותמים באמונת אלקים, מה הפסד יש כי אתענג לפעמים בתענוגי אנשים לשבת בשווקים וברחובות, להתלוצץ עם הלצים ולדבר צחות, וכיוצא באלו הדברים שאין מביאין עליהם אשמות וחטאות, הלא גם לי לבב כמוהם, קטני עבה ממתניהם, ומדוע ימשכוני הם אחריהם. אַל בְּנֵי הַשְּׂמֵר מִפְּנֵיהֶם פֶּן תִּלְכַּד בְּרִשְׁתָּם, רַבִּים שֶׁתּוֹ מִתּוֹךְ כֶּךָ כּוֹס תִּרְעַלְתֶּם, וְאֵתָה אֶת נִפְשְׁךָ תִּצְלִי'.

ר' אמונת של הלבנה הרב דוד מטיאם

המסתפק אם אמר ותן טל ומטר

הנה קיימא לך לענין שאלת 'ותן טל ומטר' בימות הגשמים, שאם נסתפק לו אם אמר 'ותן טל ומטר', ולא עברו שלושים יום [או תשעים תפילות] צריך הוא לחזור, משום שעד שלושים יום חזקתו שאמר כהרגלו ולא הזכיר [ענין ס' ק"ד ט"ח]. ויש לעיין איך הדין במי שברור לו שהיה בדעתו להזכיר 'ותן טל ומטר' בתפלה ולאחר זמן נפל ספק בלבו אם אמר או לאו, האם גם באופן כזה צריך לחזור מספק אם לאו.

וראיתי במשנ"ב סי' תכ"ב ס"ק י' לענין הזכרת יעלה ויבוא בראש חודש שכתב בשם האחרונים שאם ברור לו שהיה בדעתו לזכור מעין המאורע בתוך התפלה ולאחר זמן מופלג נפל ספק בלבו אם זכר בתפלה או לא, דאין צריך לחזור, אבל אם נתעורר לו הספק מיד אחר התפלה יש לו לחזור עיי"ש. ואם כן הוא הדין לענין אמירת 'ותן טל ומטר' [וכן מפורש במשנ"ב ס' ק"ד ט"ק י'] שאם ברור לו שהיה בדעתו להזכיר בתוך התפלה ונתעורר לו הספק לאחר זמן מופלג, אין צריך חזור, אך אם נתעורר לו הספק מיד בסיום התפלה [וכל שכן כשאוחז עדיין בתוך התפלה] יש לו לחזור אפילו שהיה בדעתו לזכור בתוך התפלה. [מיהו אם היה בדעתו לזכור גם בתחילת ברכת 'ברך עלינו מובא בשם הגר"ש אויערבאך זצ"ל שבכח"ג אין צריך לחזור אפילו אם נתעורר לו הספק מיד בסיום התפלה, עיין הליכ"ו"ש ראש חודש פ"ד ט"ד].

עוד יש לעיין איך הדין במי שמסופק אם הזכיר 'ותן טל ומטר' אם לאו **אך נוטה בדעתו יותר שהזכיר**, האם גם בספק כזה צריך לחזור דסוף סוף הוא ספק וחזקתו שלא הזכיר או דלמא כיון שנוטה בדעתו יותר שהזכיר אין צריך לחזור, וראיתי מובא בשם בעל האגרות משה זצ"ל שאמר שאם נסתפק לו אם הזכיר אחת מההזכרות המעכבות כגון, טל ומטר, ויעלה ויבוא וכו', ונוטה בדעתו יותר שאמר, דכיון שחושב שאמר ההזכרה אינו נחשב כספק ואין לחזור ולהתפלל או לברך [עיין אורח ישראל סי' ט"ו הערה נ', והוסף שם שאמר הגר"מ שצריך לדעת שהרבה ספיקות נובעין מעצבנות (נערווען) ואינם בכלל ספיקות]. וכעין זה ראיתי שכתב הגר"ח קניבסקי זצ"ל במכתב תשובה, שנשאל במי שמסופק אם אמר בתפלת שמונה עשרה איזה דבר שצריכים לחזור בעבורו מספק [משום דחזקתו שאמר כהרגלו ולא הזכיר] ואומר השואל שכמעט ברור לו שאמר, האם מתחשבים בזה שלא יחזור או דסוף סוף הוא ספק וחזקתו שלא הזכיר, והשיב הגר"ח בכת"י וז"ל: שמעתי מר"ג ז"ל [רבי גדליה נדל זצ"ל] דרוב בסברא הוא גם כן רוב עכ"ל.

ראובן השפיע על שמעון, אולם על ידי עיתון זו השפעה כלל עולמית. לשם כך נועדו כל שאר המכשירים כולם שהפכו את העולם לחטיבה אחת - רק כדי לקעקע את הכל.

שאלו פעם את החזו"א זצ"ל למה לא מקרבים בין החרדים לאלו שאינם שומרי תורה ומצוות והוא השיב: איך אפשר לקרבי מה שאצלם נקרא 'קרבא', אצלנו נקרא 'כרת'! אז מה שייך לגשר? אלא שמעשה שטן הצליח ויש שטועים להשוות.

אברך אחד שאל אותי שמציעים לו דיור בחינם בשכונה חילונית, האם יסרב להצעה או שמוטלת עליו חובת ההשתדלות בעניני פרנסתו? השבתי לו: ואם היו מציעים לך לגור בחינם בין אוכלי אדם, גם אז היתה לך שאלה... הרי סביבה פורקת עול אוכלת את נפשו של האדם! מקום כזה משפיע הרס, מבלי שהאדם שם לב לכך. כל ההשתדלות שאדם חייב לעשות לפרנסתו, זה רק אם זה בגדר המותר, אבל ההשתדלות כזאת ללכת ולדור במקום שמשפיע לרעה - לא מחייבת, ואסור לעשות.

איתא בגמרא (סנהדרין כג): 'תניא נמי הכי, כך היו נקיי הדעת בירושלים עושין וכו', ולא היו נכנסין בסעודה אלא אם כן יודעין מי מסב עמהן'. והיינו, שלא רק שלא דיברו עם מי שאין ראוי לדבר עמו, אלא לא היו מסבים עמו לסעודה כלל, מחשש 'עין רואה ולב חומד וכלי המעשה גומרים' (על פי רש"י במדבר טו, לט). שהרי כך דרך היצר, בתחילה יש קצת ביקורת, אלא שזה הולך ונחלש, עד שמאבדים את הכל."

שזה מגיע על חשבון משהו - זה כבר לא השתדלות, וממילא פטורים מלעשותה. נספח לנספח - הגה"צ ר' דן סגל שליט"א מביא ששמע בעצמו מה'סטיילפער' שאמר בשם ה'חפץ חיים' ש'פרנסה' זה כמעט 'פיקוח נפש'. (מס' עם ביאור חובת האדם עמ' רטו, עיי"ש עוד בדבריו הנפלאים). התקשרו עוד פעם ונעוד פעם מ'ועדת הבחירות' והוא אומר 'אני לא מעוניין לעבוד הפעם'...

יום לפני ה'בחירות' בתאריך ו' חשוון תשפ"ג - נכנס לו לחשבון הבנק 2500 ₪ מאדם חשוב שרצה לעזור לו בהוצאות החגים המרובות!

אמר לי אותו אברך: אתה מבין, אם נגזר עלי ב'ראש השנה' זה ודאי יגיע, החידוש שזה הגיע מיד עוד לפני הבחירות, בשונה ממועדת הבחירות שלוקח הרבה זמן עד שהיא משלמת...

מדברים - זה משפיע. אברהם אבינו נקרא 'אברהם העברי', ואומרים חז"ל (בראשית רבה ג' ב, ה): 'ויגד לאברהם העברי וכו', רבי יהודה אומר כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד'. זה כוחו של אברהם אבינו, כח עצום שבעזרתו יכול היה לעמוד בפני השפעתם של כל באי עולם. לכן הוא זכה לכינוי: 'אברהם אהבי' (ישעיה מ, ח). אבל אדם פשוט שאינו בעל כוחות כאלה מושפע מאד מסיבתו, בין לטוב ובין למוטב. לכן צריך להיזהר מאד מחברת בני אדם שעושים מעשי בהמה.

ולפי כל הנ"ל מבואר היטב סדר הפסוק, שלכאורה הסדר בפסוק הוא הפוך, שהרי בתחלה יוצאים מבית האב, אחר כך ממולדתו, ואחר כך מארצו, ואילו בפסוק נאמר 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך', והלא כיון שיצא מארצו, הרי יצא כבר ממולדתו. (ועיין ב'אור החיים' הק' מה שביאר בזה). אמנם כלפי הנשמה הדברים מכוונים היטב, כי האדם מתנתק מההשפעות של הסביבה מדרגה אחר מדרגה, קודם מהשפעת 'ארצך', אחר כך מהשפעת 'מולדתך', ולבסוף גם מ'בית אביך'. מוסיף ר' דן: בדור שלנו היצר גרם שאדם בעל כרחו מעורב עם הבריות, בעיתונים וכדומה, שמקשרים את האדם עם כל מה שיש להתרחק ממנו. ויש לדעת שקריות עיתונים זה גרוע עוד יותר מאשר לשמוע את אותם אנשים, כי כאשר אדם שומע מאחרים, פועל אצלו גם חוש הביקורת, והוא יכול לפעמים להתנגד ולחלוק על דבריו, אבל מה שהאדם קורא, לא נתפס אצל האדם כאילו הוא מקבל מאחרים, אלא כאילו הוא עצמו קולט את הדברים, וחוש הביקורת לא פועל, וההשפעה גדולה מאוד. בימים מקדם היתה רק השפעה של 'יחידים',

2000 ₪ לאברך עבור יום אחד של עבודה לא קשה, זה מפתה מאד, זה כמו 4 פעמים מילגת הדתות שאותה הוא מקבל מהכולל אחת לחודש - כלומר יש לו הדינמנות להרוויח ביום אחד, משכורת של 4 חודשים, אבל 'יש נסיונות של 'שמירת העיניים'... ויש הבטחה מהק"ב של 'אין אדם שומע עליו ומפסיד'... היה התלבטות קצרה, בכל זאת יש 'יצר הרע' - אבל ברוך ה' האברך דן חזק בתוקף אמונתו, והוא משתדל להחזיר לעצמו שהשתדלות זה כמו 'מס הכנסה' וכמו שאף אחד לא רודף אחרי 'מס הכנסה' לתת להם כסף, כך הוא לא צריך להרבות בהשתדלות, וכבר יודעים דברי המש"ב בתחילת סימן א' 'אין ירבי ההשתדלות מועיל מאומה'...

[אבב, מן הגירא"ל שטיינמן זצוק"ל, אמר בשם החזו"ן איש שהשתדלות זה כמו לתקוע מסמר בקיר, כל זמן שדופקים והה לא מתעקם - דופקים, אבל אם המסמר מתעקם מפסיקים לדפוק. אותו הדבר בהשתדלות, כל זמן שההשתדלות לא מגיעה על חשבון תורה או תפילה, גדר וסייג של קדושה, וכל שכן איסורים ממש של 'שמירת העיניים' - יש על זה חיוב השתדלות 'ויברכת בכל אשר תעשה', אבל ברוב

שחובת העבודה והזהירות בה נתבררו בשכלו, אלא שהם נקבעו בנפשו עד שאינו צריך שום ראייה, וחובת העבודה והזהירות הפכו להיות דבר פשוט אצלו, ואפילו הכי יתכן שהאדם יתרפה ממנה או יעבור על איזה דברים ממנה כדי שלא ילעגו עליו חבריו, האדם מאוד חס על כבודו. שמירת הכבוד היא מהדברים הרגישים ביותר אצל בני האדם, ואולי הרגיש ביותר. כולנו יודעים כמה דברים האדם לא עושה בגלל בושה, וכמה דברים האדם כן עושה בגלל שהוא לא רוצה להתבייש. משום כך, כה גדול כח השפעתה של החברה, שאף שהזהירות כבר נקבעה בנפשו של האדם ונתאמתה אצלו, מכל מקום הוא לא רוצה להיראות אחרת מבני חברתו, ולכן ינהג כמוהם, או כדי להתערב עמהם. אם הוא מודע עדיין לא התערה בחברתם, הוא עלול לנהוג כמותם רק כדי להתערב עמהם ולהיות מקובל, רצוי ואהוב בחברתם.

והוא מה ששלמה מזהיר ואומר: 'עם שונים אל תתערב' להתרחק ולא להתערב עם אותם 'שונים' אלו שלושים על עבודת הש"ת או שאין להם שייכות עמה. פי אם ייאמר לך אדם: לעולם תאז דעתו של אדם מעורבת עם הבריות, ובכן הוא מנסה לשכנע אותך שתתערה בחברת רשעים, שהרי לא כתוב בגמרא 'שתהא דעתו של אדם מעורבת עם צדיקים', או עם 'ראי השם', אלא 'עם הבריות', אף אתה אמור לו, במה דברים אמורים, בבני ארץ שעושים מעשי אדם, אך לא בבני אדם שעושים מעשי בהמה. לומדים מכאן עד כמה צריך להיזהר ולהתרחק גם כיום מהחברה הרעה, כי אם לא מתרחקים מהם ושומעים מה שהם אומרים ומה שהם

בה אגיד רחוק מעשה מוזק באמונה ובטחון ה'מזכיר' שלא עבד בקלפי

מעשה טרי של 'השגחה פרטית' ו'אין אדם שומע לי ומפסיד' שמעתי השבוע מאברך חשוב. אברך זה כמו הרבה אברכים, עבד בבחירות בתור 'מזכיר קלפי' בכדי לקבל 'תוספת הכנסה' - והוא הרגיש בבחירות הקודמות, שהוא לא מצליח לשמור על עיניו ומוחו כראוי. לקראת הבחירות שעברו עלינו לטובה, התקשרו אליו מ'ועדת הבחירות' והציעו לו לעבוד גם הפעם כ'מזכיר קלפי' - ואף העלו את המשכורת ליותר מ-2000 ₪...

לעבריו בכל לבבם
התחזקות בעבודת הלב - זו תפילה
יתגבר כארי לעבודת הבורא

בכל דבר בחיים יש את המעלה וההנחיצות של ה'זריות' - אבל בהשכמת הבוקר, יש מעלה מיוחדת להיות זריו, וכמו שכתב השו"ע בהלכה הראשונה של 'אורח חיים' 'יתגבר כארי לעבודת בוראו'...

כתב הגה"צ ר' דן סגל שליט"א (מסילת ישרים' עם ביאור 'חובת האדם') 'דבר זה נבחן במיוחד בעת הקימה בבוקר, והדבר בודק ומנוסה: אם קמים מהמיטה בזריזות, כל היום נראה אחרת, משום שהבוקר הוא זמן כניסת הנשמה בגוף האדם, וכמו שאומרים בעת הקימה: 'מודה אני לפניך... שהחזרת בי נשמת', וכפי כניסת הנשמה בגוף בתחילת העבודה, כך עבודת כל היום כולו. אדם שקם ממיטתו בזריזות, כל ברכות השחר וכל תפילתו יהיו אחרת לגמרי. מאידך מי שקם בעצלתיים, מתיישב בכבודות וחולם... פסיעה ועוד פסיעה, כך תיראה גם התפילה שלו וכך יימשך כל יומו.

רמו לדבר הוא מה שנאמר בפרשת קרח (במדבר טו, ה): 'בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו'. בבוקר, הקב"ה מודיע מי שייך לו ומי קרוב אליו. אותם אלה שקמים בזריזות - הם שלי.

אמנם רבים תולים את עצלותם במה שאמרו בגמרא (שבת קכט): 'חמישה דברים קרובין למיתה יותר מן החיים, ואלו הן, אכל ועמד, שתה ועמד, ישן ועמד וכו'. ואכן, בשולחן ערוך (אורח חיים א, א) כתב הרמ"א: 'ומיד שיעור משנתו יקום בזריזות לעבודת בוראו יתעלה ויתרומם'. וכתב על זה המגן אברהם (ט"ק א), שמש"כ הרמ"א 'ומיד' שיעור משנתו יקום בזריזות, לאו דווקא מיד, אלא ישהה מעט כדאיאתא (בגמרא טו) שהישן ועמד מיד קרוב למיתה יותר מן החיים. לכן, רבים תולים את עצלותם בקימת הבוקר, בכך שיש בזה סכנה...

מוסיף ר' דן: אלא שרגע זה מתארך ונהפך להיות 'רגע אריכתא', שנמשך מכל הצדדים...

"היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה".
מהו השבח לאשת חיל בהיותה כאניות סוחר?
בספר 'אבותינו ספרו לנו' מבארת התשובה לכך. באמצעות משל שסיפר רבי חיים הכהן זצ"ל מג'ראב: מעשה בבחור שחיפש פרנסה. בהתחלה הלך לכיכר העגלות, שוחח עם העגלונים ברר אם זקוקים הם אולי לעזור שיטפל בסוסים ויאחז במושכות. הוא תכנן שאם יצליח במלאכתו ויחסוך כסף, יקנה עגלה וסוס משלו. משם הלך לנמל לשוחח עם הקברניטי, אולי זקוק הוא למלא שימתח מפרשים, או יאחז בהגה, בתוך כך קיוה שאם יתקדם, יעלה בסלם הדרגות, עד שאולי יהיה בסוף לרב חובל.

תוך כדי שיחה עם הקברניט ספר לו הבחור בגלוי לב שהציעו לו לשמש כעוזר לעגלון. הלה לעג להצעה ובטל אותה מכל וכל "אין להשוות את השכר, פה אתה רואה עולם, מבקר בארצות רחוקות" נסה לשכנעו.

"ובכל זאת" אמר הבחור "סבורני שאעדיף את העגלונות. הלא תבין, שם הדרך סלולה. אתה רואה לאן לנסוע היכן לפנות, אך כאן רק ימים... אך נס שהספינה מגיעה ליעדה ואינה מחטיאה את היבשה, ובניסים שבה היא לנמל מוצאה".

'הבלים תדבר' - הפטיר הקברניט 'אין כאן כל נס ופלא דרכנו ברורה לפנינו!'

אבל הבחור לא נפל בפח, עיניים לו בראשו והוא רואה מרחבי ים לאינסוף, בלא דרך ושביל! העלה הקברניט לתאו, הראהו את המפות ואת המצפן, ואמר 'הנה כי כאן זה מקומנו, זה נמל היעד, מחשב אתה את הכוון, וקובע את המעלות לפי המצפן מכאן ואילך. הכל פשוט, יתרה מזאת, כשאתה מושה את דרך הים לדרך היבשה, תמצא את הים אף סלול יותר מדרך היבשה, שם יש עקולים ופניות, מעקפים וסטיות, ואילו כאן אתה מנווט בקו ישר עד ליעד! אשת חיל היא כ'אניות סוחר' ולא כבעלת עגלה, העגלון דרכו עקלקלה - פעם עליו לנסע מימנה ופעם שדאלה, אבל ספינה העושה את מסלולה לאור המצפן והמפה הלא הן הדרכות התורה הקדושה דרכה ישר ובטוחה! מגיעה היא כקו ישר, חלק וברור הישר אל המטרה!

אשת חיל צריכה להיות דבוקה במטרה ולא לסטות אנה ואנה, תמיד לצעד על דרך המלך היא וכל משפחתה ובה תוכה לרב נחת ושלוה שנאמר "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו להגיד!" (שבת מאהבה) מוקדש לכל נשות החיל של עם ישראל - בזכותכם העולם עומד!!!